

комунікації. Головні результати дослідження засвідчують необхідність знання особливостей комунікативної поведінки представників різних етнокультурних спільнот для успішного ведення діалогу культур. Дослідниця зазначає, що українській невербальній поведінці притаманні такі властивості, як емоційність, швидкість і гучність мовлення, нечіткість кордонів комунікативних зон. Носії української етнокультури посідають проміжне місце між культурами Заходу та Сходу, що сприяє їхній здатності вести міжкультурний діалог на засадах толерантності, доброзичливості, поваги до чужих культурних традицій, норм і правил поведінки. Зазначені характеристики, зокрема, є необхідним складником професійної компетентності викладача, важливою умовою успішного навчання студентів, запорукою плідної міжкультурної співпраці. Праці вітчизняних учених присвячені також визначенню особливостей використання вербальних засобів носіями української етнокультури у процесі міжкультурної комунікації.

Інша дослідниця, А. С. Бушинська, аналізує невербальну поведінку українських політиків. У своїй статті автор визначає роль невербальних профілів поведінки політичних діячів. Науковець виявляє взаємозв'язки між особистісними особливостями політика та його невербальною поведінкою. Дослідниця наголошує на тому, що невербальні елементи поведінки є такими, що здатні підсилити сказане політиком, або знівелювати вербальну інформацію. Вони є важливим елементом іміджу політичного діяча. Невербальні прояви можна контролювати, але це вимагає посиленого самоконтролю і використання значного обсягу енергії. Той політик, який контролює невербальну поведінку, має значний вплив на громадян і здатний отримати їх підтримку, адже політики-харизматики сьогодні затребувані в українському суспільстві.

Отже, невербальні засоби комунікації є досить актуальною темою для подальшого дослідження і стають все частіше предметом вивчення не тільки зарубіжних, але й українських науковців у скопусі мовознавчих теорій та у дослідженні питань взаємодії лінгвальної та екстралінгвальної складових у мовній комунікації.

### ***ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ. КОМП'ЮТЕРНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ***

***І.Г.Івахненко, асистент кафедри 802***

***Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського  
«Харківський авіаційний інститут»***

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4554197>

У наш час словник є необхідним інструментом роботи та джерелом інформації. Лексикографія – розділ мовознавства, пов'язаний із створенням словників. Вона виникла з практичних потреб роз'яснення незрозумілих слів. Предметом лексикографії є підбір слів, які належать до тієї чи іншої мови, їх систематизація, опис словникового матеріалу.

Лексикографія тісно пов'язана з лексикологією, тому що складання словників потребує теоретичних знань та розуміння відтінків значення слова, сполучуваності з іншими словами. Словники необхідні як для опанування рідної мови, так і для вивчення іноземних мов, для підвищення рівня усного й писемного мовлення, вони мають велике значення у формуванні фахової компетенції професіонала. Кожна мова постійно змінюється, у ній з'являються ті явища, які відбуваються в житті суспільства. Найпомітніші зміни фіксуються, насамперед, у лексичній системі мови.

Кожен словник складається з ряду компонентів, завдяки яким користувач має змогу достатньо легко знайти у словнику необхідну інформацію. Сукупність цих компонентів утворює макроструктуру словника (загальні принципи структури, синонімічні, антонімічні відношення слів, загальні зв'язки тематичних, лексичних і семантичних груп). У будь-якому тлумачному чи перекладному словнику зазвичай виділяють ліву та праву частини. Ліва частина – це одиниці словника, права частина – це опис одиниць словника, граматична, стилістична, етимологічна інформація.

Для того, щоб використовувати словники, необхідно знати принципи їх укладання, особливості їх будови, мати досвід користування словниками різних типів. Словник повинен мати передмову, де пояснюються загальні принципи побудови словника, подається роз'яснення до його використання. Словники розподіляються на різноманітні типи і категорії.

Лексичні словники: орфографічні, тлумачні, перекладні лексичні, словники синонімів, антонімів, лінгвокраїнознавчі словники.

Фразеологічні словники: словники фразеологізмів, прислів'їв, крилатих висловів, стійких сполучень.

За характером розміщення мовного матеріалу словнику можуть бути формально упорядковані (алфавітні) і змістовно упорядковані.

За засобом виготовлення словники бувають книгодруковані та комп'ютерні.

За професійним відбором словники класифікуються на функціонально-галузеві, термінологічні, вузькоспеціальні, багатогалузеві, тематичні, тезауруси. Тезаурус подає спеціальну лексику порівняно зі звичайним словником, надає усю лексику однією мовою, якщо словник тлумачний, або двома і більше мовами – якщо словник перекладний. Кількість термінологічних словників дуже велика, деякі з них мають великий обсяг і містять не лише тлумачення термінів, але й інформацію про сумісність термінів.

За практичним призначенням словники поділяються на наукові, навчальні, перекладні. Існують загальні енциклопедичні словники, в яких подаються відомості з різних галузей науки, техніки, культури. Також є

спеціальні галузеві глосарії, присвячені якійсь одній галузі науки: математиці, економіці, біології, медицині.

Словники можуть мати інформацію про наголос в словах, етимологію (тобто історичне походження слова), випадки вживання, приклади вживання в контексті, стилістичні особливості, зустрічаються також ілюстровані словники. Словники в традиційній книжковій формі зазвичай презентують слова в абетковому порядку.

Фахівець повинен усвідомлювати, до якого словника зручно звернутися. Йому необхідно добре розуміти структуру словників, щоб мати змогу швидко знайти потрібну інформацію. Він повинен знати переваги та недоліки кожного з типів словників, щоб обрати найкращий словник до певної ситуації.

Основними критеріями при створенні словника є великий обсяг (для сучасних розвинених країн це сотні тисяч лексичних одиниць), раціональний спосіб подання матеріалу, швидкий спосіб пошуку необхідного слова.

Проблеми відображення інформації у компактній, лаконічній формі зі швидким доступом до них хвилюють фахівців усіх галузей науки. Перспективним напрямком розвитку процесу укладання словників є комп'ютерна лексикографія. З розвитком комп'ютерної індустрії з'явилася можливість представити словники в електронній формі, що являє собою потужний засіб лінгвістичної обробки тексту з широкими можливостями. Комп'ютерна лексикографія – наукова дисципліна на межі мовознавства та інформатики, яка вивчає способи застосування інформаційних технологій у практиці створення лексикографічних систем.

Переваги розробки словників за допомогою комп'ютера очевидні: це можливість опрацьовувати та зберігати великі обсяги інформації, компактність (навіть словники великих розмірів можна вмістити на портативному носії інформації), можливість розміщення в локальній та глобальній мережах, надзвичайно швидкі темпи обробки великих обсягів інформації, зручний доступ до інформації, можливості пошуку, вибірки. Таким чином, комп'ютерна лексикографія доцільна й необхідна для сучасних фахівців.